

Nro 22.

A' FELS. R. TSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsben Septembernek 13-dik napján 1793.
esztendőben.*

Nagy Britannia.

Sok politicusok égyg átallyában el nem akarják magokkal hitettetni, hogy az élzaki Amerikai Statusok hadat inditottanak volna N. Britannia ellen, mintha ez olly lehetetlenség volna. — Azonban mind az Amérikából Londonba és Amsterdámba érkezett levelekből, mind a' két félnek szorgalmatos hadi készületeiből azt a' következtést lehet ki húzni, hogy vagyon valami a' dologban. Hogy az Amerikai Statusok keménnyen készülnek mind a' szárazon, mind a' tengeren — hogy az Angliai hajókat ki kötő helyeikben le maraiztot-

ták — hogy a' tromfot tromfal ütötték a' Brittu-
sok — hogy az Amérikai hajóknak meg nem en-
gedik Frantzia Országba eleséget 's hadi eszkö-
zöket vinni — hogy az Amérikai közönséges tár-
saságnak Londonban múlató követe e' miatt pa-
naszt tett az Angliai ministerium előtt — hogy
azt hányta szemére, hogy a' velek 1783 éltén-
dőben szerzett szövetségnek egynéhány pontyai bé-
nem tellyesítettek, annál bizonyosabb nintsen —
Ellenben az is minden kétség kívül való dolog,
hogy 22 Anglus gyalog regiment kapott parantsó-
latot az Amérikába való meneteire, és hogy *Ho-
we Willliám* Generálra bizattatott azoknak fő kór-
mányozása, és hogy ő mellé 4 Generál Májorok
adattattak.

Mellyik rész legyen ezen fel bomlott baráts-
tságnak oka, nehezen lehet meg határozni. Az
Amérikaiak az Anglusokat, ezek amazokat ve-
tik okúl. Amazok azzal vádollyák az Angluso-
kat, hogy ők a' velek kötött szövetség, és a'
nemzeti törvények ellen, kereskedő hajóikat út-
jaikban nemcsak meg tartóztatták, hanem ennek-
felette ragadozó hajóik által minden azokon lévő
portékáikat is el prédáltatták — hogy a' Fran-
tzia Országhoz tartozó napnyúgoti Indiai szigete-
ket olly véggel akarták magokéivá tenni, hogy
jövendőben nékiek is károokra és veszedelmekre
legyenek, hogy szabad tartományaikat ismét jár-
maik alá vethessék s. a. t. Az Anglusok ellenben
azt hányják szemeikre az Amérikánusoknak,
hogy ők az uralkodó hatalmasságok, és ke-
refztény vallás ellenségeinek a' Frantziáknak ba-
ráttyaik — hogy nékiek eleséget és fegyvereket
vittenek, hogy velek titkon tzimboráltanak s. a. t.
Igy lévén a' dolog, ki tudná az igazat ki tanul-
ni? Elég az ahoz, hogy mind a' Londoni, mind
az Amsterdami, mind a' Hamburgi magános le-
velek bizonyosnak lenni mondják, és a' környül-
állások is láttattyák erősíteni, hogy az anya,
és mostoha léány között háborúság támadott,

melly mind a' kettőnek elég emberét és pénzét fogja meg emészteni.

Londonhoz nem messze *Lambden - Townban* a' barmok orvoslására fel állított Collegiumnak egy igen nevezetes tanítója, *Vial de St Bel Károly*, a' ki annakelőtte a' *Lyon*i fő iskolában vólt az *Anatomiának* Professora, múlt *Augustusban* meghólt, kinek halálát nemcsak tanítványai, hanem az egész ország fájlallya, annyival inkább, hogy a' barmok nyavalyájok ismeretének, és orvoslásának tudományában hasonló tanító egész Európában nem vólt. Innen láthatni, hogy sokkal nagyobbra betsűlli a' világ a' barmoknak, mint embereknek orvosait, talám azért, hogy könnyebb az embereket mint a' barmokat tenyésztetni. Az embernek maga életénél betsesebb józága nintsen, még is a' tapasztalás szerént, senkinek kevesebb betsülete nintsen, mint az ember egészségét fenn tartó, 's helyre állató embereknek az orvosoknak. — Éppen most ötlik eszembe egy anecdota. Akademiákon laktomban, egy múltó társaságban, mellyben theologiát, törvényt, mathesist, és orvosi tudományt tanuló ifjak is vóltanak jelen, az a' kérdés támadott, mellyik legyen az emberi társaságnak hasznosabb tagja, a' pap é? a' prokátor é, a' föld mérő é, vagy az orvos? A' papságra készült ifjú leg hasznosabbnak lenni vélte a' papot, u. m. a' ki az embernek leg nemesebb részével, a' lélekkel foglalatokodik, és az örökké való boldogságra vivő útra tánittya halgatóit. A' törvény tudó azt állította, hogy a' prokátornál hasznosabb tagja nintsen a' közönséges társaságnak, u. m. a' ki az emberek közt támadott pert el igazittya, az embernek el vesztett jussait 's józágait vissza szerzi. A' mathematicus azzal kívánta magát emelni, hogy az ő tudománya az embert okosan gondolkozni tanittya, hogy ő az eget és földet visgállya, hogy az időknek jövendő változásait előre meg határozza s. a. t. — Az orvosi tudó-

mányt tanúlóra menvén a' sor ekként kívánta a' többit meg tzáfolni. Héjjában prédikál a' pap, héjába szerzi a' prokátor az el vesztett jussot vissza, héjjába jövendöl a' tsillagokat vizsgáló roffz vagy jó időt; hogyha az embernek egészsége nintsen, sem a' pap prédikátiójára nem figyelmezhet, sem vissza szereztetett jussával nem élhet, sem az idők járásának isméréteben semmi gyönyörüsége nintsen. Hogyha az orvos vigyázatlansága miatt az ember meg hal, se papnak, se prokátornak, sem mathematicusnak hasznát nem veszi.

Svécia.

Azon nótára, mellyet a' Svéciai neutralításra nézve múlt Juliusban adott bé az Orosz *Charge d' affaires* a' Stockholmi kórmány széknek, ilyen válasz adattatott múlt hólnapban: „Mint-hogy Svéciának politiziai állandósága kiválíképen való módon annak kereskedésétől függ: lehetetlen annak meg szorításában meg egygyezni; ahozképest kéretik az Orosz Birodalom, hogy kórmányozóinak e' pontban adattatott parantsollattyát vonnya vissza. A' Pétersburgi udvarnál múltató Svéciai követ is egy nótát nyújtott bé ez iránt az Orosz ministeriumnak, mellynek rövid summája ebből áll, hogy ő királyi hertzege a' Régens tellyes bizodalommal vagyon az Orosz Császárnénak, mint Svécia frigyésének álhatalatos barátságára felől, és el nem hitetheti magával, hogy ő Császári Felsége valamit kívánhasson, a' mi Svéciának törvényes bóldogságával ellenkezik, avagy azt meg sérthetné. „

Hasonló értelmű válasz adattott az Angliai követnek, ugyan akkor, és azon véget tárgyazó jegyzésére, mellynek summája ez: „Sokkal felségesebb értelemben vagyon ő királyi hertzege, az Anglia királynak ő Felségének Svéciához

való szíves indulattyaról és barátságáról, hogy sem el hitethetné magával, hogy ő Felsége a' velek szerzett szövetséget bé ne kívánná tellyesíteni, valamint Svécia is el nem fogja ebbeli kötelességet múlatni. „

Olasz Ország.

Eleinten láttatott a' *Nápolyi* udvar a' Fr. közönséges társaságnak kedvezni, nemcsak az által, hogy egyik részre sem hajlott; hanem leg kiváltképen az által, hogy leg elsőben is ő ismérte meg annak valóságát és függetlenségét. Most pedig látván a' szövetséges fejedelmek fegyvereiknek elő meneteleket, maga is bé állott a' társaságba, és a' miképen a' *Nápolyi* levelek hirdetik, *Paoli* Generálnak, *Corsica* szigetének Fr. Orzágtól való el választásában, fog segítségére lenni. E' végre egy flottát készitetett ki, a' melly négy 74 ágyús linea hajókból, négy 20 ágyús fregattából, két brigantinából, hat gallyából, 74 pattantyús, és 10 bombárdirozó tsonakokból fog állani. Ezeken mind öszve 618 ágyúk, és 8614 hajós katonák fognak lenni.

A' *Nizzai* Grófság ugyan bé vette a' Frantzia új constitutiót (kényszerítésből é, avagy önként, meg határoznunk nem lehet); de a' mint a' környül állások mutattyák hasonló leszen ennek a' Frantzia egyenlőségéből és szabadságból származott öröme a' Pünkösti királysághoz. A' *Pedemontziumi* és *Austriai* égyyesült seregek a' szárazon, *Lord Mutgraf*, *Anglus Vice Admirál* pedig a' tengerről úgy környül vették annak anya várossát *Nizzát*, hogy lehetetlen leszen annak birtokában sokáig meg maradni a' Frantziáknak.

Az oda küldetett Fr. N. Commissariusok, halván *Brünet* Generálnak, a' Fr. közönséges társaság ellenségeivel való titkos tzimborálását, nemcsak meg folytatták ötet hivatallyától; hanem ke-

mény őrizet alatt Párisba akarták küldeni. — Mivel pedig nagy hajlandósággal viseltettek az ott lévő Fr. seregek az említett Generál iránt; félvén a' nemzeti biztosok a' köztök támadható zenebonától, Aug. 8-dik napján közönségesen ki hirdettették meg fogattatásának okait, mellyek között ezek valának a' nevezetesebbek: 1. Hogy őket nemzeti biztosoknak lenni meg ismérni nem akarta. — 2. Hogy a' *Marsiliaiak* ellen nem küldött *Carteaux* (olvasd *Cartó*) Generálnak segítségére négy bataliont, melly miatt a' *Nizzába* küldetett pénz és tábori eleség a' *Marsiliaiak* által el vétettett. — 3. Hogy *Toulon* és *Marsilia* várossainak pártos lakosaival titkon levelezett, és égygett értett. — 4. Hogy múlt Jul. 12-dik napján, *Raufz* és *Anthion* mellett történt tsatában, kórmánya alatt lévő hadi seregek egy harmad részét kész akartva veztegette el, és hamis jelentést tett a' Nemz. Gyűlésnek azon tsatának következéseiről.

Turinból a' Szárdiniai királynak lakó várossából jött levélből olvassuk, hogy a' király August. 21-dik napján maga is táborozó seregeihez ment, és maga jelen lételevel is akarja hadi seregeinek tüzét élesztetni. Azomban, hogy Országának kórmánya is jól folyon, két Cabinet-beli titoknokokat, egy gyóntató papot, egy káplánt, és egy Cancelláriust vitt el magával.

A' *Velencei* tanács minden felelet nélkül adta vissza a' Fr. közönséges társaság követtyének credentionalis levelét, azt üzenvén nékie, hogy ötöt követnek lenni meg nem ismérheti (XII).

Frantzia Ország.

A' tapasztalás szerént sok Fr. tisztek és katonák el hagyják zászlóikat, és által szöknek az égyyesült seregekhez. A' kik meg maradnak is,

félelemből é, vagy más indító okokra nézve, csak hirét hallják is az ellenségnek, már vagy széllyel futnak, vagy bellyebb vonnyák magokat az országba. Erre nézve, múlt hólnapnak 15 napján azt végzette a' Nemz. Gyűlés, 1. hogy a' melly hadi tisztt, avagy katoná, a' jelen való veszedelemes környül állások közt állását el hagyándja, halálos sententzia hozattasson fejére. 2. Hogy a' ki a' N. Gyűlésnek végzése, és hire nélkül az országban verbunk piatzot ütend, és katonákat verbuáland, adattasson a' revolutiónalis széknek kezébe.

Azután következett napon tartatott gyűlést egynéhány végzések tették nevezetessé. Az olztályoknak követjei meg jelenvén a' N. képviselők előtt, így szólott azoknak szószóllójok: „Előjárók! Egész Frantzia Országban közönségessé tétetett a' constitutió, egyéb hátra nintsen, hanem hogy jó lábra állittasson — emelkedjete fel Fr. Országnak mostani ditsőségére — a' nép semmi veszedelemtől nem irtószik — magános verbunkokat állitottatok fel, holott a' szoros környülállások közt minden fél eszközök halálosok szoktak lenni. Hogyha 100 ezer embert fogtok a' néptől kivánni, igen nehéz leszen azokat ki állítani — ellenben rendellyetek csak közönséges felkelést, majd meg láttyátok, hogy milliom ember is fel fog a' haza szavára serkenni. Irtószik a' nép a' tacticától, az az, a' hadi mesterségnek régulái szerént való hadakozástól, mellyben, a' hűségtelen vezérek minden büntetés nélkül tékozolják véreiket. Parantsollyátok meg, hogy eggy bizonyos órában, az egész közönséges társaságban mindenütt vonattassanak meg a' harangok, tapasztalni fogjátok, hogy a' szabadtságnak electricus tüze számtalan karokat fog fel emelni, és a' Hazának ellenségei ellen ki terjeszteni. — *Barrere* is, a' ki *Dantonnal* és *Roberspierral* egyetemben leg többet tehet mostan a' N. Gyűlésben, tóditotta kéréseket, mellyre nézve következő decretomok hozattattak: 1. A' Frantzia nemzet

maga kép viselői által azt jelenti ki, hogy szabadságának és constitutiójának védelmezésére, és a' Hazának ellenségeitől való meg mentésére, *in massa*, az az, egészen fel akar állani. 2. A' közönséges jóra vigyázó Commissió adja maga értelmét, miként kellyen ezen közönséges fel állást organizálni, avagy el intézni. 3. Rendeltetessenek ki 18-an a' N. Gyűlésnek tagjai közzül, a' kik az osztályoknak küldötteivel égyetemben minden szükséges lovakat, fegyvereket, és tábori eleséget szerezzenek bé. 4. Minden városoknak és helységeknek előjáróit fosszák meg ezek a' nemzeti kép viselők hivatalyaiktól, a' kik legkissebb hívségtelenségnek jelét mutattyák is hazájokhoz, és jó patriótákat tegyenek helyekre.

August. 18 ik napján tartatott ülésben, égy 10 esztendőös gyermek jelent meg a' N. Gyűlés előtt, a' ki édes attyával égyütt fegyvert kötven oldalára, két esztendőtől fogva katonáskodik, és két sebet kapott a' tsatákban. Édes attya a' hadban el esvén, édes anyyának tartására való segittséget kért. Mindnyájan álmélkodván ezen gyermeknek patriotismusán, tapsoltanak neki, és az Elöülő atyafiságos tsókokkal illetve ötöt, égy kardal ajándékozta meg. — Többen is vóltak immár a' Fr. ifjak közzül, a' kik a' képzelt szabadságnak és égyenlőségnek édes itala által meg részegittetvén, rendkívül való buzgóságokat mutatták hazájokhoz, mind a' férfi, mind az asszonyi nem közzül. Számos ifjú asszonyok és léányok vóltanak múlt esztendőben a' Fr. táborban, a' kik kettős szolgálatot is tettek hazájoknak.

Barrere következő jelentést tett *Lyon* városáról a' N. Gyűlésnek: Az egész város tele vagy on aristocratákkal, (igy nevezik a' nemességet) idegenekkel, hazájokból ki költöztekkel és papokkal, a' kik szüntelen tsábittyák a' népet. Mindazonáltal sok jó patrióták is mentenek on-

nan az Alpesi ármadiához, hogy vele égyütt *Lyon* ellen mehessenek, nyóltz compániára vagy-
nak ezek fel osztattatva. *Kellermann* Generál,
Aug. 8 dik napján kérte fel a' várost — három
órát kivántak magoknak a' gondolkozásra enged-
tetni — egy óra múlván kártátsokkal lövöldöz-
tek seregeinkre — következett napon is ezt mi-
velték — 10-dikén egy trombitás küldetett bé
hozzájok, a' ki által a' constitutió bé vétele nap-
jának inneplésére hivattattak. — Nemtsak az,
hogy semmi választ nem adtanak; hanem abban
a' izempillantásban, mellyben mi a' constitutió-
ra esküttünk, ők seregeinkre ágyúztak, azután
való két napon hasonló módon tselekedtenek.
Aug. 15 dik napján egy proclamatiót küldötte-
nek a' N. biztosok a' Lyonbelieknek, még 12
óra múlva sem adtak arra semmi választ. Noha
a' constitutiónak bé vételére, és a' Fr. köz tár-
saság fel oszolhatatlanságára kötelezték magokat;
még is mindazáltal 30 ezer embert öltöztettek
fegyverbe ellenünk — 200 ágyújuk vagyon, az
Araris (Saone) partyán rettenetes battériákat ké-
szítettnek. — *Barrere* javaslására leg ottan a'
végeztetett el, hogy a' *Valenciennes*dől ki költö-
zött őrizet *Lyon* városa ellen küldetessen.

Az *Axoniai* (Aisne) osztálynak Előjárói,
múlt hólnapnak közepe táján azt irták, a' kö-
zöséges jóra vigyázó Commissiónak, hogy az
az egész osztály végső veszedelemben forog —
hogy az ellenség körül kerítette *Cambray* váro-
sát, és kemény lépésekkel masirozik *St. Quentin*
felé — hogy *Catelet*ből *Laonba* futottanak az afz-
szonyok, gyermekek, és vének, melly város ma-
ga is óltalom nélkül szükölködik. Úgy láttzik,
tudtára vagyon az ellenségnek, hogy a' mi osz-
tályunk táplállya az itt táborozó seregeket, mi-
vel valamerre fordúltak, mindenütt el rontották
gabonás tárainkat, szénával tellyes tsüreinket is,
mivel semmi erősségünk nintsen, végtére is min-
den élelmünktől meg fosztonak bennünket s. a. t.

Ezen szomorú hirt azzal kívánta *Barrere* meg enyhíteni, hogy *Houchard* Generál az északi Fr. ármadiának kórmányát *Kilmain* Generáltól már által vette — hogy olly rendelkezéseket tett annál, mellyeknek jó következéseit lehetne reményleni, hogy az égyesült seregek vissza vonták magokat Flandriába. Ő tett arról is jelentést, hogy *Toulon* és *Mársilia*, még is nyakaskodnak a' N. Gyűlés ellen, és hogy halálos büntetést rendeltének annak fejére, a' ki tsak egy szóval is említést tenne a' Fr. constitutióról — hogy ottan a' király képével meg bélyegzett assignatáknak, avagy papiros pénznek nagyobb betse és folyamattya vagyon, mint az a' nélkül valóknak — hogy a' kereskedők világosan királyt kívánnak — hogy *Egalité Filepet*, a' Spanyolok kezekbe akarják adni — hogy hadi seregeikkel Párisba igyekezzenek menni a' királyi familiának eddig való fogságából lejendő ki szabadítására, és a' Delfinusnak királyi székebe való ültetésére — hogy *Tulonban*, magok a' hajós tilztek ingerlik leg inkább a' népet a' contra-revolutióra — hogy *Früget* Contre-Admirálnak hazájához való hiveségtelenségéről egy szálnit sem lehetne kételkedni.

A' köz jóra vigyázó Commissió arról tett Aug 20 dik napján tartatott ülésben a' N. Gyűlésnek jelentést, hogy a' Lyonbelieknek contra-revolutiójok *Montbrisonig* a' Rhodanus és Ligeris ofztályoknak fő városáig terjedett legyen ki — hogy 300 Lyonbeliek mentenek 2 ágyúval oda — hogy a' republicanusi társaságoknak leveles táraikat, és az ember jussainak laistromát a' piatzon meg égették — hogy ezeknek tűzök mellett szüntelen ezt kiáltozták: *Éllyen XVII Lajos! vesszen pokolba a' Convent! ördög vigye a' köz társaságot!* — hogy a' *St. Etienni* (Sz. Istváni) lakosok magokat hozzájuk kaptasolták, és sem a' Conventet, sem annak végzéseit nem akarják meg ismerni. Azóltától fogvást naponként mind a' fegyveres táraikat el foglalták — hogy a' Lyonbeliek tellyes igyekezettel azon vagynak, miként tehessék a' N.

Gyűlést a' nép előtt gyűlölségessé, és hogy e' végből mindenféle hamis vádakat kennek rájuk s. a. t.

Custine a' ki ennekelötte egynéhány hónapokkal, minden Európai királyi székeket végső le rontással fenyegetett, a' ki múlt esztendőben a' *Moguntziai* választó fejedelemségben bálvány módjára imádtatott, a' kit az északi Frantzia armadia maga kért ki magának fő kormányozóul, kinek hadi mesterségben való ismeretén, tapasztalásain, és hazájához való hűségén arany hegyeket épített magának a' Frantzia nemzet — vólt — és már többé nintsen — ő is el ment August. 28-ik napján, a' Jakobinus Generáloknak készített közönséges úton — akarom mondani — őt is meg eméltette a' Frantzia elmének átkozott találmánya, a' *Gvillotine*. — Ő is álmétkodásra méltó álhatatossággal és hozzá illendő bátorsággal végzette el a' Frantzia köz társaságnak hasznára ajánlott életét. — A' mézfárló theátrumra fel vitetvén, meg ölelte gyóntató papját, és minekelötte az örökké valóságra vezető úton való vándorlásához kezdett volna, mélly gondolkodásban esett, úgy annyira, hogy erővel kellett őtet attól el választani. A' néző sokaság tapsólt örömeben *Custine* fejének testétől lett el szakasztatásán, és vége hossza nem vólt a' sok *Bravo* kiáltásnak. A' mint a' környül állások mutattyák, nem sokára *Kellermann* Generál is utánna fog menni, hanem még is meg fogja őtet *Brissót* előzni, a' ki bizonyosan *Custin* után leg első áldozattya leszen a' *Gvillotin*-nak.

August. 22-dik napján tartatott ülésben, a' többek közt három nevezetes dolgok történtenek 1. A' polgárokra nézve iratott törvény könyv, melly 18 titulusból, és 724 tikkelyből áll, által adattatott a' N. Gyűlésnek. 2. *Bauharnois* (olvasd Boharnoa) Generál helyett *Gillot* Generál választatott a' Rajna mellett táborozó Fr. se-

regeknek fő kormányozására. 3. El végeztetett, hogy semmiféle rangú, és méltóságú hadi tiszt idegen hozzá küldött leveleket fel ne mérészelylye bontani, hanem egyenesen a' N. Gyűléshez küldjék azokat a' táboroknál tartózkodó N. biztosok. 4. Hogy *Robertspiere* választatott a' N. Gyűlésnek előülőjévé. 5. Arról való plánumát adta bé a' köz jóra vigyázó Commissió, mi módon kellyen az egész Fr. nemzetnek maga ellen-ségei ellen fel kelni.

Ekkor ismét fel szóllalt *Barrere*: Német módi u. m. a' *Contingensnek*, az az, eggy tartományra, városra, helységre esni szokott katonaságnak ki állítása — a' verbuálás is veszedelmes, mivel mindenkor játtzák abban az aristocraták magok játékaikat, az egész nemzetnek fel kell ellenségei ellen kelni; de nem egyfzersmind, mivel nem olly nagy még a' veszedelem, mint a' miképen némelleyek képzelődnek — 600 ezer fegyveres emberünk vagyon még talpon, *Ryssel* és *Thionville* még el nem vétettettek — lassan lassan kell még a' népnek fel kelni — minden Frantziák serkentetnek ugyan a' haza szolgálattya, de nem szükség mindnyájoknak a' táborba masirozni — ki ki a' maga módja szerént szolgállyon hazájának.

Hasonló legyen a' Fr. köz társaság, eggy ostrom alá vétetett városhoz, mellynek lakosai szüntelen és minden felé dolgozzanak, minden kotsikban való lovak ágyúkat és tábori eleségeket vigyenek oda, a' hová szükség. Páris városának által láthatatlan kút fejei vagynak a' fegyvereknek ki készítésekre, három hét alatt számos fegyver fábrikák fognak fel állani, mellyekben minden nap ezer fegyver fog el készitetni, 250 kohak készitettek immár el, és 6000 mivesek vétettének fel. Páris lesz a' Fr. köz társaságnak fegyveres tárja, és rövid idő múltván minden polgárnak lesz fegyvere s. a. t.

Hadi Történetek és Környül állások.

B. *Beauleau* (olvasd Bolió) F. M. Lájtinántot August. 27-ik napján 6 ezer gyalog és lovas Frantziák támadták meg, 15 ágyúval *Louville* és *Genegh* között, még pedig olly mérgesen, hogy külső vigyázataink kéntelenek voltak magokat lassan lassan vissza vonni. Ezek ellen két gyalog és egy lovas regimentet küldött az említett Generál, a' kik szerentsésen vissza üzték az ellenséget. Kiváltképen a' *Kavanagh* vasas regimentének obestere Gr. *Hohenczollern* igen vitézi módon viselte magát, és mintegy száz embert aprítatott le vasas katonáival a' Frantziák között.

Clerfait hadi tármester, Aug, 28-dik napján éjjeli 11 órakor kezdette el *Quesnoy* Frantzia vár alatt, a' várhoz vivő sántzoknak ásatását. Eleinten kezdett az ellenség a' sántz ásókra a' fedett útakból mind ágyúkból, mind bombákból lövöldözni, de olly kevés haszonnal, hogy két emberünknél több meg nem holt, háromnál több meg nem sebesitetett. Az azutan következett napokon keményebben tüzelt sántz ásó embereinkre.

Gr. *Wurmser* lovas hadi vezér, bővebb tudósítást küldött *Frickenfeldi* quártélyából August. 30-dik napján, azon tsatáról, melly Aug. 22-dik napján történt *Waldeck* hertzeg Cs. K. F. M. L. és a' Frantziák között. Minthogy mi már újság levelünknek 295-ik lapján erről emlékeztünk, nem láttyuk szükségesnek az egyszer főtt étket kétszer ki tálalni. Egyedül ezt tészük hozzá, hogy a' Frantziák között 900 ember maradt a' tsata pia-tzon, és esett sebbe, és mintegy 22 fogattatott el. A' tudósítás szerént, el esett embereinknek szá-ma 18, a' meg sebesitetteknek pedig 71-re me-gyen.

Gr. *Volkenstein* Gen. Májor Aug. 24-dik nap-ján a' Rajna vizén által menván, a' Gr. *Gyulay* szabad serege által el vétette az ott lévő Fr. re-

duttot, holott 40 embert vágtak le vitézeink az ellenség között és két ágyút nyertek el.

Tudtára adatván Gr. *Wurmsernek*, hogy a' méhes erdő két Frantzia granatéros batalion által erősített meg, mindnyárt 4 batalion gyalogságot, egynéhány osztály lovasságot, és *Condé* hertzeg corpusánál lévő nemeseket küldötte ellenek *Hocze* Generál Májor vezérlése alatt. A' Gr. *Gyulay* regementéből való két batalion, mingyárt az erdő tsutsánál réá bukkánván az ellenségre, olly hevesen meg támadta őket, hogy azok kénytelenek vóltak az erdőt el hagyni. A' tsata pia-tzon maradott Frantziáknak száma 700 mondatik menni; részünkről pedig 64 esett el, és 134 sebesített meg.

Septembernek első napján, három Frantzia batalion és 300 lovasság menvén ki *Lauterburgból*, a' hegy tövén állott külső vigyázatainkat meg támadták ugyan, de eggy kevés puskázasok után *Rejnzabern* felé vissza fordúltak.

Koburg hertzeg is egynéhány tudósításokat küldött *Bermeraini* quártélyából a' Flandriában esett hadi történetekről. Elsőben is azt a' tsatát írja le, a' melly Aug. 24-ik napján történt *Wormhout* helység mellett, *Freytag* Hannóverai F. M. vezérlése alatt, holott 500 Frantzia köz ember esett el, 18 tisztt, két regementbeli seb orvos, 275 all tisztt és köz ember fogattattak el. A' Cs. K. seregek között 8 emberre mondatik menni az el hüllotaknak száma, a' sebbe esteké pedig 41. Itten igen vitézi módon viselték magokat *Fábry* Gen. Májor, és *Utz* fő Strázsa mester a' *Blankenstein* huszár regementéből.

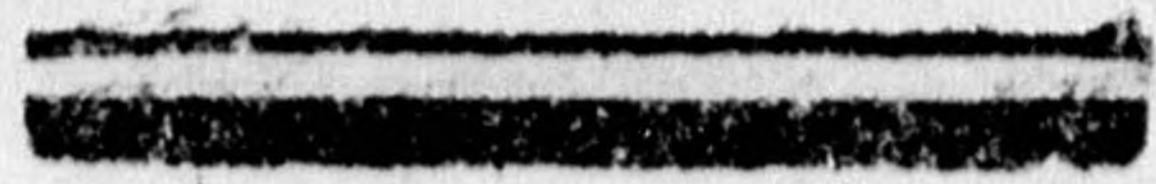
Az *Orániai* örökös hertzeg kórmánya alatt lévő Hollándiai seregeket is meg támadták a' Fr. *Menin* mellett, és a' szomszéd helységekben Aug. 27-ik napján, kik ellen olly derekasan visel-

ték magokat a' Hollandusok, hogy nemtsak az, hogy azok közzül 600-at le vágtek, és el fogtak, hanem ennekfelette 6 ágyúkat is nyertenek tőlök.

Gr. *Clairfait* hadi tármester Septembernek 2-ik napján kérte fel, mind szóval, mind irásban *Blasfier* fő Strázsa mester által *Quesnoy* várát, kinek azt felelték a' polgári előjárók, és a' várnak kormányozója, hogy ők utolsó tsepp vérekig kíványják magokat védelmezni.

Sept. 1-ső napján 2000 Frantziák, és 300 paraszt munkások, 6 ágyúval menvén ki a' *Maubégi* táborból, a' hársfa erdő felé, és az ott lévő tetők felé, ottan állott külső vigyázóinkat meg támadták, kiknek segítségekre menvén Gr. *Mahoni* Oberst'ájtinánt, a' vadász katonáknak commendánsa, el üzte őket onnan, és halván, hogy az erdőben a' fákat vagdaltatták, egynéhány kártáts golyóbisokat küldött közikbe, mellyeknek tüzes mérget ki nem álhatván, elébb állottak onnan. Az alatt más részről három ezer gyalogság, és három száz lovasság ment, és telepedett le a' *St. Remi* tetőkre, 's onnan ágyúztatott 5 ágyúból *Boussierre*.

Ugyan ekkor által menvén az ellenség *Theumont* mellett a' *Sambra* vizén, nemtsak az ott lévő tetőkön, hanem a' *Gilesi* erdőkben is le telepedett. Ezek ellen Gr. *Hadick* Blankenstein huszár regementének Obestere, egy tzúg hufzárt, és két tzúg karabélyosokat küldött, olly fel tétellel, hogy ezek az erdőt meg kerüljék, és a' midön Gr. *Caracioló* az ellenséget elől meg támadándja, ők hátról rontsanak rája. Mindazáltal mihelyt a' gyalogságot meg látták a' Frantziák, egynéhány halzontalan ágyú lövés után *Theomonthoz* vissza vonták magokat. Illyenképen mingyárt el foglaltatta Gr. *Hadick* Obester a' *Gilesy* erdőt, holott észre vévén, hogy egy Frantzia colonné lesben áll, két oldalról akart arra

hajtani; égygyik oldalról maga, másik oldalról pedig, B. Révay fő Strázsa mester, mellyet észre vévén a' Frantziák, ők sem késtek, hanem a' vizen túl ki szegeztetett ágyúknak védelme alatt, a' *Theumonti* és *Marpenti* kertekbe, és tse-re bokrokba vonták magokat.

Magyar Ország.

Verbászból Bács Vármegyének helységéből érkezett levél szerént, derekasan épül *Duna* és *Tisza* között ásatni kezdett vizi tsatorna. Aratásban ugyan, kevés munkásokat lehetett kapni, de már most elég van. Az alatt is az ezen munkához meg kivántató eszközök és épülethez való fák készitettek el, úgy hogy már most 4 ezer emberre való eszköz készen vagyon. — *Kempelen* udvari Tanácsos úr által találtatott, és készitett viz meritő alkotmánnyal próbát tétetvén, ezen vizi tsatornát készitő társaságnak igazgatója Gr. *Aponyi* úr, tellyes meg elégedéssel tapasztalta annak hasznos voltát. Nemtsak bé járta ezen vizi tsatornára ki jegyzett földet *Monostortól* fogva *Földvárig*, hanem ennekfelette, minden az ahoz tartozó épületeket is meg vizsgálta.

Hasznos találmány.

Eggy valaki, következendő módon frissítette meg a' bűdös húst. Eggy darab sózott marha húst, a' melly már egészlen meg bűzshödött, elsőben friss vizben, annakutánna eröss székfő vírágból készitett theában mosatta meg, végtére meg sózatta. Következett napon meg főzetvén, a' kik benne részesültenek, leg kissebb büzt sem érzettének rajta.